21.10.2021

Asia

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2022

HE 146/2021 vp Riista- ja porotalous sekä petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen pe 22.10.2021 klo 08.00, Asiantuntijakuulemiset, Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto

Luken asiantuntijalausunto

Riistatalous

Riistataloudessa sovitetaan yhteen osana luonnonvaratalouden politiikkasektorin vaikuttavuustavoitetta riistaeläinvarojen käytön ja suojelun tarpeet sekä luodaan lisääntyvästi hyvinvointivaikutuksia. Vaikuttavuustavoitetta tuetaan ajantasaisella ja yhteiskäyttöisellä luonnonvaratiedolla, jota palvelevat Luonnonvarakeskuksen yhdessä riistakonsernin muiden toimijoiden kanssa luomat sähköiset järjestelmät kuten riistakolmiot.fi, riistahavainnot.fi ja hirvitietojärjestelmä.

Hirvieläinten aiheuttamat metsä- ja viljelyvahingot korvataan pyyntilupa-maksuista, joiden arvioitu kertymä, 4760000 euroa vuonna 2022, näyttää oikeansuuntaiselta. Kertymä on arvioitu vuoden 2022 talousarvioesityksessä 15 % pienemmäksi kuin vuotta aiemmin. Myönteistä on, että pyyntilupamaksuista seurantaan ja tutkimukseen esitetty varojen määrä on kuitenkin yhtä suuri kuin samaan tarkoitukseen vuodelle 2021 myönnetty rahoitus. Vuodelle 2022 tutkimukseen ja seurantaan myönnettävä rahoitus kattaa tärkeimpien Luken käynnissä ja suunnitteilla olevien hirvieläinhankkeiden toteuttamisen. Näitä ovat mm. Pohjois-Suomessa välttämättömäksi osoittautuneet hirvien lentolaskennat, tutkimus niistä saatujen aineistojen monipuolisemman hyödyntämisen mahdollisuuksista hirvikantojen tavoitteellisessa hoidossa ja hirvikantoja koskevassa päätöksenteossa, voimakkaassa kasvussa olevan valkohäntäpeurakannan seurannan kehittäminen, uhanalaisen metsäpeuran runsauden seuranta, suurriistan monilajimallinnus sekä Suomessa pidettäväksi sovitun kansainvälisen tieteellisen hirvikokouksen järjestäminen. Hirvieläinten seurantaan ja tutkimukseen käytettäväksi arvioitu määräraha näyttää välttävästi riittävän edellä esitettyihin tarpeisiin. Myös hallitusohjelman mukaiset, villisian gps-seurantatutkimuksen ja riistaruokinnan ekologisten vaikutusten tutkimuksen rahoitus on tärkeää taata.

Porotalous ja petoeläinten poronhoidolle aiheuttamat vahingot

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan liittyen hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2022 on kirjattu varattavaksi rahoitusta maaseutuelinkeino-toiminnan korkotukeen 15 000 000 €. Määräraha on sama kuin vuodelle 2021 varattu määräraha. Tätä määrärahaa saa käyttää maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), kolttalain (253/1995), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maaseutuelinkeinolain (1295/1990) ja maatilalain

Luonnonvarakeskus
Latokartanonkaari 9
PL 2, 00791 Helsinki Puhelin 0295 326 000 Y-tunnus 0244629-2

(188/1977) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavien korkohyvitysten maksamiseen.

Tämän ohella talousarvioesitykseen on kirjattu porotalouden edistämiseen vuodelle 2022 yhteensä 1 843 000 €. Määräraha on sama kuin vuodelle 2021 myönnetty määräraha. Tätä määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin: 1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroesteaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettävien valtionapujen maksamiseen (987 000 €) ja 2) porotalouden edistämiseen tähtäävän neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen (856 000 €). Jälkimmäinen määräraha kohdistuu Paliskuntain yhdistyksen neuvontatyön kaikkiin toimintamenoihin, sisältäen samalla myös Kutuharjun koeporotarhan ja sen koetokan ylläpitoon ja tarpeellisiin investointeihin liittyvät kustannukset.

Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2022 on myös kirjattu varattavaksi rahoitusta petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen vuoden 2021 vahinkojen osalta yhteensä 8 850 000 €. Tämä vuodelle 2022 esitetty määräraha on 2 400 000 € pienempi kuin vuodelle 2021 varattu määräraha, mutta sama kuin vuodelle 2020 varattu määräraha. Tästä määrärahasta on varattu korvattavaksi suurpetojen porotaloudelle aiheuttamiin vahinkoihin enintään 7 500 000 € ja vastaavasti suurpetojen aiheuttamien kotieläin-, viljelys- ja mehiläisvahinkojen korvaamiseen 600 000 € sekä edellisten vahinkojen ehkäisemiseen ja valvontaan 750 000 €.

Edellä mainittu määräraha käytetään vuonna 2020 tapahtuneiden petovahinkojen korvaamiseen. Porovahinkokorvaukset maksetaan riistavahinkolain 9 §:n 2 momentin mukaan talousarvion rajoissa ja muut vahingot täysimääräisesti. Määrärahan perusteissa porotalouteen kohdistuvien suurpetovahinkojen määrän arvioidaan laskevan vuoden 2020 tasosta. Kotieläinvahinkojen arvioidaan pysyvän ennallaan.

Luke katsoo maaseutuelinkeinotoiminnan korkotukeen sisältyvien porotaloudelle maksettavien korkotukien ja avustusten tukevan merkittävästi porotalouden investointeja sekä toimintaa ja sekä sen kehittämistä. Nämä porotalouden tuet ovat Luken arvion mukaan erityisen tärkeitä, koska poikkeuksellisen vaikean talven 2019-2020 vaikutukset rasittavat edelleen taloudellisesti monella tavalla porotaloutta. Luke pitää tärkeänä porotalouden tukemiseksi nykytilanteessa sitä, että talven 2019-2020 vaikeiden laidun- ja luonnonolosuhteiden aiheuttamista porojen menetyksistä ja tavanomaista suuremmista ruokintakustannuksista on päätetty maksaa porotaloudelle korvauksia. Näiden korvausten maksun osalta ei kuitenkaan käy selville, sisältyvätkö ne vuoden 2022 talousarvioesitykseen vai maksetaanko ne erillisinä valtion budjetista jo vuonna 2021.

Porotalouden edistämiseen liittyvät Paliskuntain yhdistyksen toimintamenot sisältävät myös Kutuharjun koeporotarhan ja sen koetokan ylläpitokustannukset. Kutuharjun koeporotarha on kokeellisen porontutkimuksen ainutlaatuinen ja tärkeä koetoimintapaikka, jota kansalliset ja kansainväliset tutkimustoimijat, ml. Luke, hyödyntävät tuottaessaan ratkaisuja käytännön poronhoidon tarpeisiin.

Paliskuntain yhdistyksen ylläpitämien tilastojen mukaan vuonna 2020 suurpetojen tappamina löytyneitä poroja oli 5 753 poroa, kun niitä oli 4163 poroa vuonna 2018 ja 3894 poroa vuonna 2019. Siten vuonna 2020 suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen määrä nousi 9,4 miljoonaan euroon. Luke arvioi, että aikaisempia vuosia suurempaan suurpetojen tappamien porojen määrään vuonna 2020

vaikuttivat osaltaan poikkeuksellisen vaikeat lumiolosuhteet talven 2019-2020 aikana, mistä syystä erityisesti ahman tappamien porojen määrä kasvoi. Vuoden 2022 talousarvioesityksessä suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen määrän arvioidaan kuitenkin putoavan. Luke arvioi, että talousarvion esityksessä suurpetojen aiheuttamiin porovahinkoihin vuodelle 2022 varattu summa, 7 500 000 €, tulee nykyisen korvaussysteemin mukaan todennäköisesti riittämään, mikäli suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen määrä vuoden 2021 aikana jää kokonaisuudessaan selvästi alle 4000 poron.

Hyväksyjä Ilkka P. Laurila
hallintojohtaja

Lausunnon valmistelijat:
Tutkimusprofessori Ilpo Kojola
Erikoistutkija Jyrki Pusenius
Erikoistutkija Jouko Kumpula